

JAN SCHUMANN
LWÓW
PLAC BERNARDYŃSKI
№ 14

NAJNOWSZE WIADOMOŚCI o wyrobach żelaznych

Nr. 2. Maj 1890

Dzisiejszy numer rozpocznę wyrazem szczerego podziękowania za nadspodziewane zainteresowanie się tem wydawnictwem. Nie mówię o zysku moim kupieckim, ale o odniesionem przekonaniu, że mój pomysł zadosyć uczynił rzeczywistej potrzebie fachowego pisemka tego rodzaju, czego dowodem tak liczne żądania dalszych numerów.

Istotnie, konsumenci krajowi mają czem raz to większe i różnorodniejsze potrzeby, zwłaszcza wyrobów z działu tak obszernego jak mój. Dlatego okólnik fachowy, zawierający opisy i ceny tak towarów zwyczajnych, jak i różnych nowych wynalazków, ułatwia poznanie i wybór przedmiotów potrzebnych. Okólnik taki podawać może do powszechnej wiadomości doniesienia tych, co nabyli nowe wynalazki, o ile takowe krajowym stosunkom odpowiadają. Tym sposobem może zachęcać do zakupna rzeczy pożytecznej, albo przeciwnie, ochronić przed kosztownym eksperymentem. Zawsze zwracać będę szczególną uwagę na wyroby krajowe i w tym celu proszę naszych przemysłowców, aby mi donosili o wyrobach, które już w bliskiej okolicy cieszą się uznaniem, a nieomieszkam przez omówienie i polecenie zapoznawać szersze interesowane koła.

Szczególną wdzięczność wyrazić muszę tym P. T. Czytelnikom, którzy raczyli szczególnemi doniesieniami i cennemi uwagami zaznaczyć swe zainteresowanie się, i zapewnić mogę, że zadosyć uczynię wszelkim życzeniom, byle tylko moje »Wiadomości« najszerszéj Publiczności stały się użyteczne. Tym zaś P. T. Odbiorcom, którzy radziby otrzymać szczegóły o wszelkich narzędziach rzemieślniczych, donoszę, że dział ten właśnie opracowuję i sporządzają się liczne rysunki dla dokładnego opisania i okazania sposobu zastosowania.

Nowych Czytelników proszę o łaskawe podanie swego adresu z żądaniem nadesłania Numeru pierwszego, który, o ile zapas starczy, jak i następne wysyłać będę, jak obecnie, gratis i franko.

W końcu muszę nadmienić, że wypadki zwrotu mojej gazetki z dopiskiem »nie przyjmuję«, dowodzą, iż adresat sądził, że moje wydawnictwo jest płatne. Zaznaczam tu, iż żadnéj opłaty uiszczać nie potrzeba, a chociaż wydawnictwo to jest nawet bardzo kosztowne, to przecież gdy mnie łaskawi odbiorcy, jak obecnie początek wskazuje, poprą, to może ono i nadal bezpłatnie kosztem mojej firmy wychodzić.

O ile słusznie wnoszę pożyteczność niniejszego wydawnictwa, i o ile łaskawie przyjętem ono zostało, wskazać mogą liczne korespondencye otrzymane zewsząd, a tchnące najszczerszem uznaniem. I tak: Pisze Wielebny ksiądz P. M.

»Przestroga tycząca się wyzyskiwaczy maszyn do szycia jest najszczerzej podaną, takową rozpowszechniam w najszerszych kołach znajomych. Cześć Panu za taką szczerość! Oświecaj Pan lud nasz takiemi »Wiadomościami«, a spodziewać się można, iż kraj nasz od nawału ajentów natrętnych firm zagranicznych uwolniony zostanie.«

Następnie otrzymałem od W. Pana A. B. pismo, które dla swej patryotycznej zalety dosłownie umieszczam, a które dosadnio wskazuje, że nie brak u nas jednostek o dobrej woli — skupić je razem do wspólnej pracy, sprząc z tej złotej przędzy linę dla wzniesienia z ukrycia plon pracy rękodzielniczej w kraju na widok wszechstronny, jest inicyatywą »Wiadomości«.

„Szczęść Boże wyrobom krajowym i szlachetnym usiłowaniom jednostek. Szczęść Boże Pańskiéj ślusarni i pisemku, którego celem jest torować drogę owocom sumiennej pracy rękodzielników-krajowców.

„Lecz że sama sympatya żadnéj idei nie może przynieść materyalnych korzyści, dlatego każdy, kto czém może niech popiera sprawę, która jest godną poparcia. Solidarnie idąc ręka w rękę — my ludzie pracy i dobréj woli — możemy stać się potężną dźwignią krajowego przemysłu, który dotąd nie z braku sił i rąk do pracy, lecz z braku inicyatywy z jednej, zaś z braku zasady i dobréj woli z drugiej strony był pogrążony w apatyi i nie miał sił żywotnych, by postępować z postępem czasu. Iluż to ludzi zajmuje stanowisko, z którego są w możności popierać przemysł krajowy; lecz by to czynili, musieliby sobie powiedzieć, że z obowiązku powinni kupować i innym polecać tylko to co krajowe, co da chléb naszemu rzemieślnikowi — a za najcięższy grzech poczytywać sobie wysełanie pieniędzy za granicę po to, co dostać można w kraju. Mam tu na myśli nietylko pp. właścicieli dóbr i fabryk, lecz także pp. rządców dóbr, kierowników fabryk i gorzelni i wielu innych. Sądzę, że wydrukowanie odezwy na wstępie pisemka w podobnym sensie do tych ostatnich, byłoby na czasie; mogłoby to ich pobudzić do spełniania téj obywatelskiéj powinności, któréj jeśli nie spełniali, to nie z braku dobréj woli, lecz że nie byli pobudzeni.“ *A. B.*

Łóżka żelazne w ogóle zasługują na pierwszeństwo przed drewnianemi, bo przeciw nim przemawia tylko ta okoliczność, że niezupełnie odpowiadają reszcie mebli, zwyczajnie z drzewa używanych.

Wprawdzie wyrabiane bywają kompletne umeblowania żelazne, np. krzesła, kanapy tapicerowane, także szafki nocne, komody nawet i szafy blaszane, to przecież nie nakłoni nas do używania tego wszystkiego ze żelaza i słusznie — boć mamy w kraju wysoko wykształcone stolarstwo.

Daleki jestem od tego, aby nawet przeciw dobrze zrobionemu łóżku drewnianemu występywać — ale stanowczo polecić mogę bardziéj łóżko żelazne pojedyńcze, jak tę lichotę wiedeńską z drzewa, ale ozdobnie choć bez gustu rzeźbami przeładowaną.

Łoże, w którém jedną trzecią część życia przepędzać mamy, a w razie choroby długie dnie i noce, winno być w całém słowa znaczeniu „higieniczne" czyli łatwe do utrzymania w czystości i świeżości (jak pościel), także nie mniéj ważnym jest łatwy transport. W drugim rzędzie stać winna zewnętrzna okazałość, a co do uprzedzenia do łóżek żelaznych u nas, to potrzebuję tylko zwrócić uwagę na stosunki angielskie. Mniéj względów miejmy na to co „nie uchodzi", a za przykładem praktycznych Anglików postępujmy, a wtedy i u nas łóżko choć żelazne, nie będzie razić oka. Zresztą, łóżko żelazne, to nietylko takie, na jakiem śpi żołnierz albo chorzy w szpitalach; łóżka żelazne mogą być artystycznie wykonane, lub polerowane ze stali! Łóżko stalowe! Co za śliczny symbol! Zdrowie, wola stalowa, ideały każdego człowieka, one przypominałyby się, ile razy na takie łóżko spojrzymy, gdy się do niego na spoczynek kładziemy i gdy wstajemy, ono zawsze nam to przypominać będzie. A to z drzewa, skrzypiące, gdzie i robak się gnieździ i niszczy je — cóż ono nam przedstawić może?

Mówiąc daléj o praktyczności łóżek żelaznych, np. łóżka w cenie złr. 7 do 8, względnie z materacem stalowym za złr. 19, zapewnić można, że takowe przez długie lata naprawy nie wymagają (nie mam tu na myśli lichych łóżek po 4 do 5 złr.), daléj mogą być te łóżka małym kosztem odnowione (odlakierowane), co nader ważne podczas epidemicznych chorób lub zagnieżdżenia się robactwa. Tu należy wspomnieć, że łóżka obecnie wyrabiane z żelaza dętego nie mają jak dawniéj otwory, w których plugastwo znajduje dobry schowek za dnia. Następnie łóżko żelazne mniéj miejsca zajmuje i może być bez obawy popsucia przy piecach postawione. Daléj żelazo nie ma własności wciągania ani wilgoci, ani też szkodliwych zarodków, jak to jest możliwe u drzewa. Łóżko żelazne może być przechowane, w razie gdy go niepotrzeba, gdziekolwiek, nie wymaga suchego miejsca, jak drewniane. A gdy jesteśmy zmuszeni zamieszkiwać mieszkanie wilgotne, jak to na wsi prawie niemożliwe jest innego posiadać, łóżko żelazne jest wtedy jedynie wskazaném. A w końcu łóżko żelazne traci najmniéj na swéj wartości w użytkowaniu go i zawsze łatwiéj znajdzie odkupującego, jak drewniane, byle tylko pochodziło z dobréj fabryki.

Cena łóżka żelaznego świadczy o jego trwałości, nigdy zaś ozdoby nasadzane lub malowidła. I tak dostarczyć mogą niektóre handle łóżek z obrazkami i złotem upstrzonych za niższą cenę jak moje pojedyńcze; niechaj ta ponęta ze złotem i obrazkami nie myli kupującego, boć właśnie fabryki takich łóżek chcą dopiąć tego, aby łatwiéj przemycić inne i liczne niedokładności swego fabrykatu.

W przekonaniu głębokiem, że łóżka żelazne mają największą racyę zastosowania w naszym kraju, a mając wiadomość, że już dzisiaj setki ich z zagranicy do nas przychodzą, postanowiłem ten artykuł obecnie w kraju wyrabiać i podaję poniżéj ryciny najnowszych poprawnych łóżek szpitalnych, jakoteż praktycznego łóżka pokojowego, polecając takowe do rozpowszechnienia.

Także wyrabiają się w kraju **materace stalowe**, których zalety są następujące:

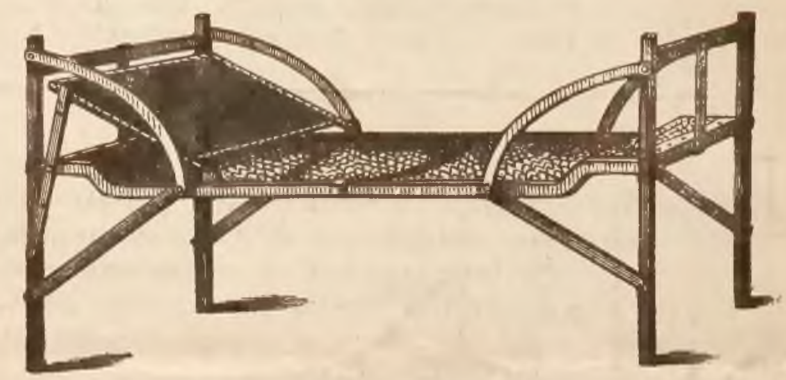
1. Niepotrzeba sienników, które wymagają częstego odświeżania słomy.
2. Te materace ułatwiają wywietrzanie pościeli, co dla zdrowia jest bardzo ważne.
3. Nie wygniatają się, są zawsze równe, przeto dla dzieci i młodzieży bardzo polecenia godne.
4. Łatwe do oczyszczenia z robactwa, a zwłaszcza te, które mają ramy żelazne.
5. Tańsze od dotychczasowych materaców włosiennych
6. Zbędne są zupełnie sienniki i materace, bo te ostatnie zastąpić można kocem.

Łóżko żelazne z pełnego żelaza, ozdobne, brązowane złotem, brązem lub lakierowane na dowolny kolor, złr. 15; wielkość 80×180 cm.

Boki są do odjęcia, poczém łóżko może być złożone. Łóżka te są tak do materaców stalowych jak i do zwyczajnych sienników użyteczne. Sienniki muszą być odpowiedniéj wielkości i dobrze słomą napchane; pikowanie tychże jest polecone. Także pięknie te łóżka wyglądają, gdy się je materyą kolorową obciągnie, lecz w ten sposób, że ją także łatwo zdjąć można dla odprószania.

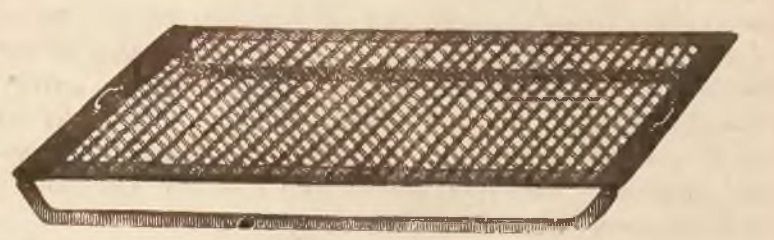
Łóżko szpitalne z materacem stalowym (model berliński), **bardzo** mocnéj konstrukcyi, wagi przeszło 60 ko.

Jest wysokie, przeto dla badań lekarzy nadzwyczaj przydatne U głowy przychodzi tabliczka, zaś u nóg deska dla oparcia. Podpora głowy jest ruchoma.

Cena takich łóżek podlega zmianie z powodu tak cen materyałów, jak też zależnie od liczby zamówionych; w przybliżeniu wynosi złr. 35.

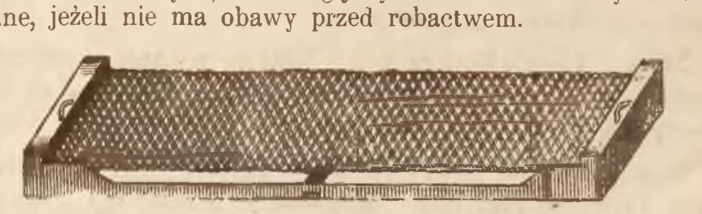
Materace stalowe w ramach **żelaznych**, z drutu najlepszego stalowego i miedziowanego

Wymiary są przybliżone i dostarczam na żądanie w wielkościach pośrodkowych:

szerokie	63	cm.	długie	126	cm.	kosztują	sztuka	8	złr.	—	ct.
»	70	»	»	140	»	»	»	8	»	50	»
»	75	»	»	175	»	»	»	12	»	—	»
»	80	»	»	182	»	»	»	13	»	—	»
»	95	»	»	190	»	»	»	14	»	—	»

Materace stalowe w ramach **drewnianych**, odpowiednie do łóżek drewnianych, ale mogą być także do żelaznych zastosowane, jeżeli nie ma obawy przed robactwem.

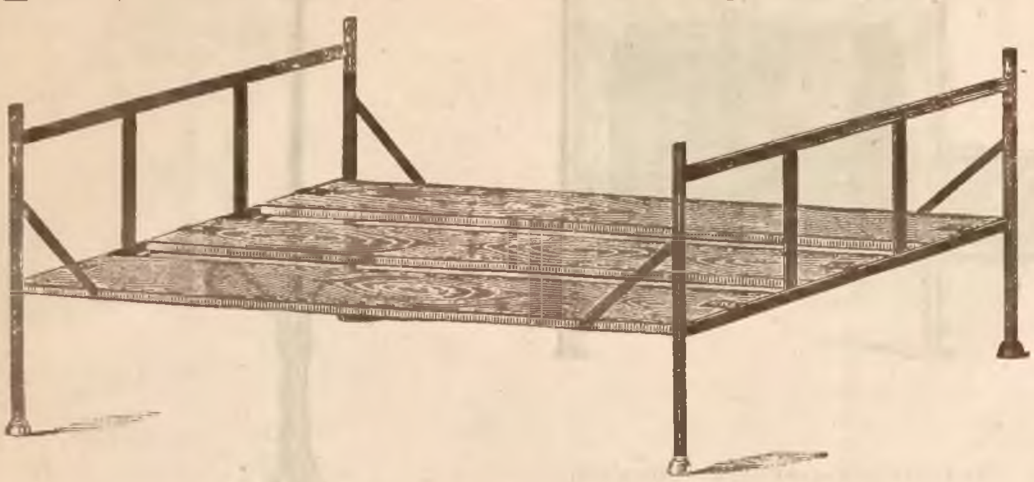
Przy zamówieniu proszę o dokładną miarę łóżka w świetle. Ramę zaś materacu dostarczę o 2 cm. krótszą i 2 cm. węższą jak podana miara łóżka.

szerokie	63 cm.	długie	126 cm.	zł.	6·—
»	70	»	140	»	6·50
»	80	»	175	»	10·—
»	85	»	185	»	11·—
»	95	»	195	»	12·—

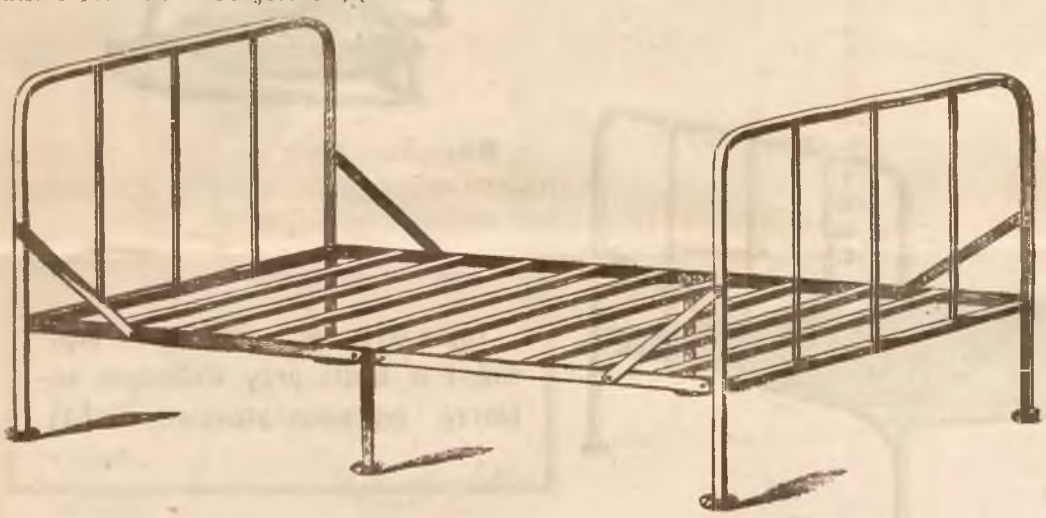
Ze stanowiska praktycznego polecić można obciągnięcie płótnem we fałdy, które chronić będzie koc lub ewentualnie materac włosienny od wycierania się o siatkę drutową.

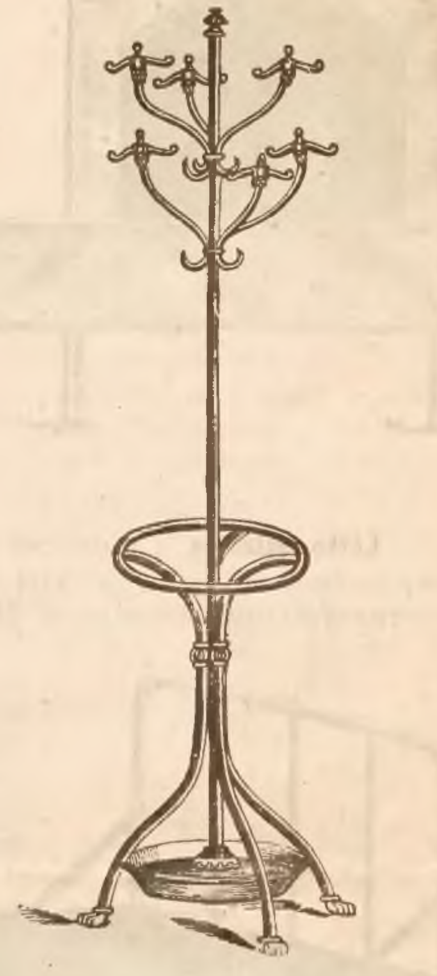
W dalszym ciągu podaję rozmaite wyroby z tego działu, jako to: łóżka blaszane, umywalnie, wieszadła na rzeczy, drabinki żelazne itp., które na składzie w wielkim wyborze utrzymuję.

Łóżka t. z. **wojskowe,** 95 cm. szerokie, 190 cm. długie. Wykonane z pełnego ☐ żelaza, czarno lakierowane, z trzema deskami 30 mm. grube. Cena 6 zł.

Łóżka do składania w dwóch wielkościach: Nr. 2887 jest 79×174 cm. w cenie zł. 7·50. Nr. 2888 jest 95×190 cm. w cenie zł. 8·75.

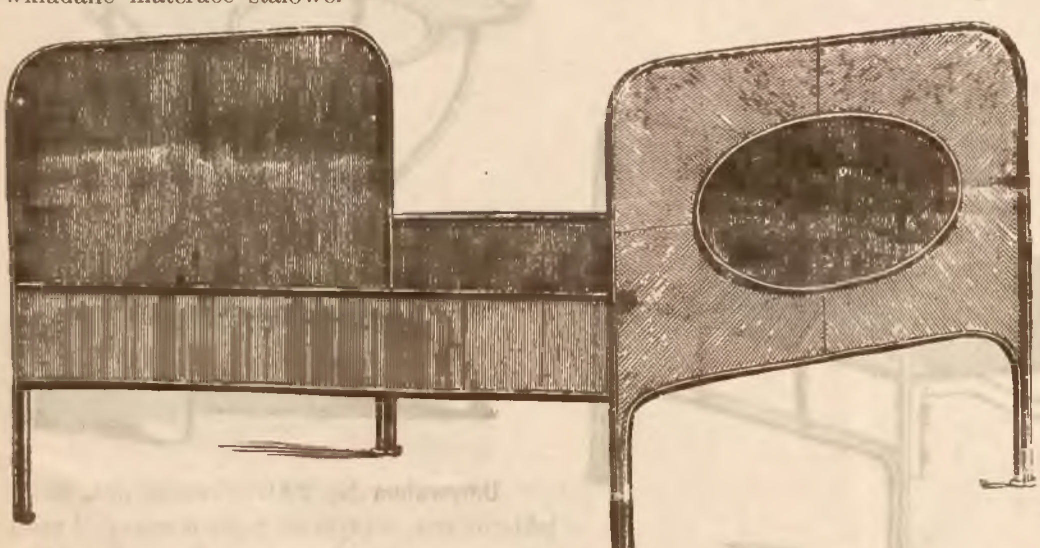

Wieszadło stojące, orzechowo lakierowane, Nr. 2907. z tacką stałą na parasole.
Cena zł. 11·50.

Łóżka blaszane do rozbierania, z prętami do wkładania. Bardzo silne, o wzmocnionych podwójnych nogach, w dwóch kolorach orzechowo lakierowane, wyrabiają się w kilku wielkościach.

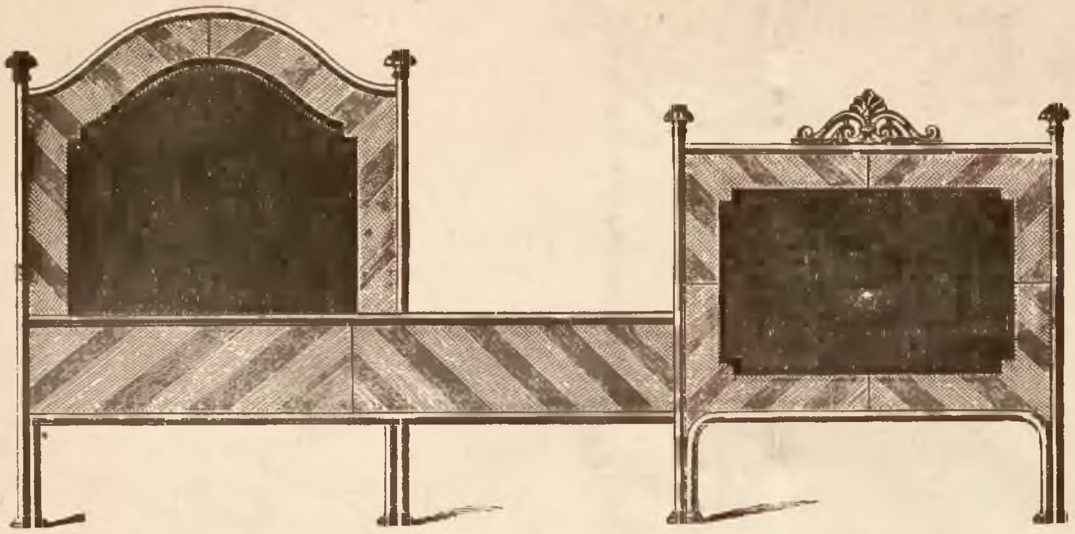
Nr. 2893. 79×158 cm. zł. 16·50. Nr. 2894. 79×174 cm. zł. 17·—.
» 2895. 79×182 » » 17·75. » 2896. 79×190 » » 18·25
» 2897. 95×190 » » 19·—. Do tych łóżek nadają się najkorzystniej wkładane materace stalowe.

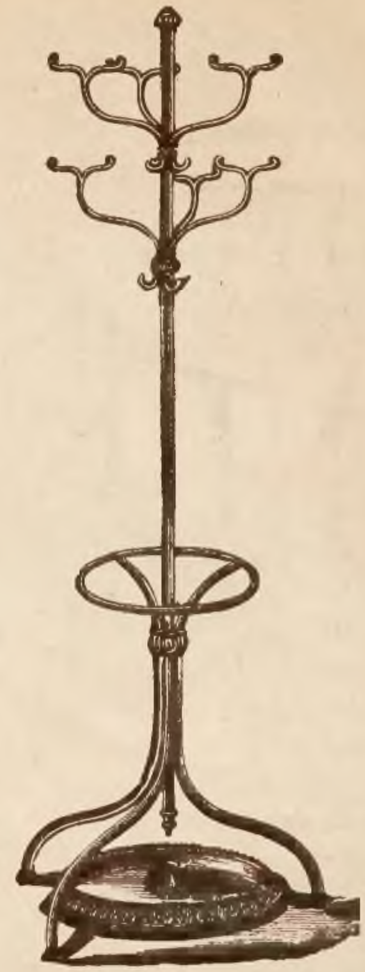

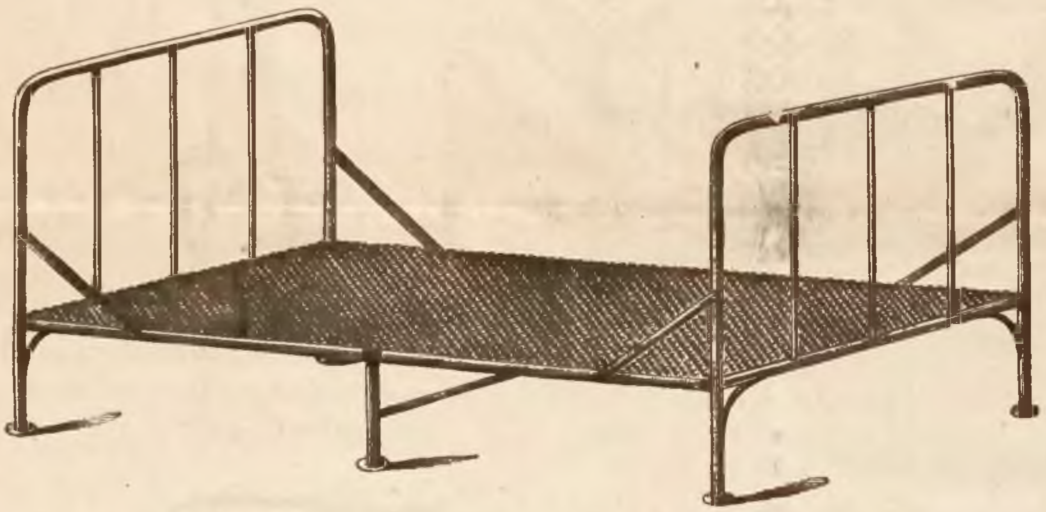
Umywalnia Nr. 2903. orzechowo lakierowana, z płytą lakierowaną na biały marmur.
Cena zł. 7·50.
Wyrabiają się także podobnego kształtu, lecz lżejsze, na trzech nogach, lakierowane na kolor trzciny, po zł. 4·50.

Łóżka ozdobne do rozbierania, z jednym przyczołkiem wyższym. Nr. 2898. jest 95 cm. szerokie a 190 cm. długie, w dwóch kolorach orzechowo lakierowane. w cenie złr. 23·25.

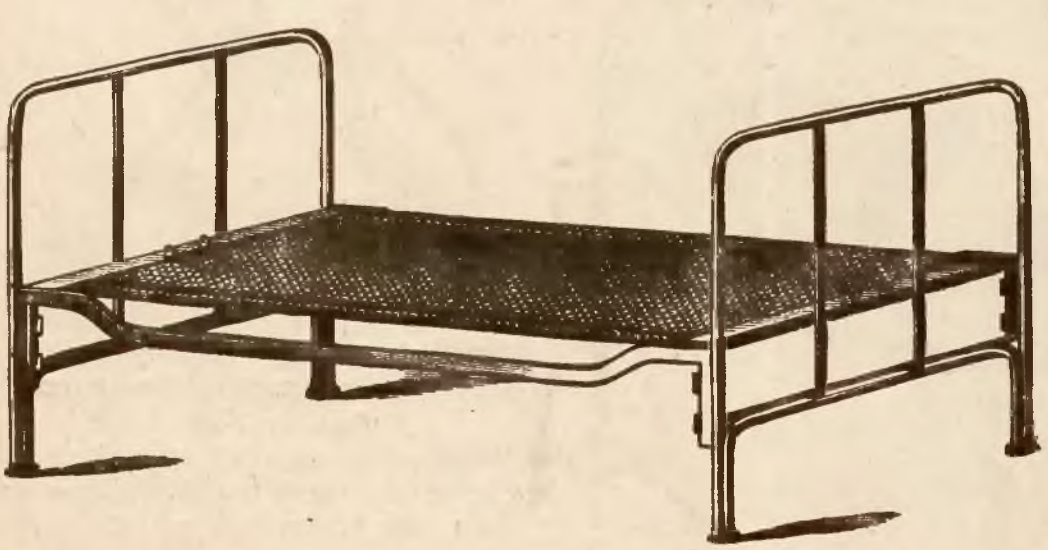
Łóżka składane z materacem stalowym. Nadzwyczaj praktyczne, albowiem niepotrzeba do nich siennika, gdyż wystarcza tylko zwykły koc. Są one lekkie, do transportu wygodne. Rozmiary są 79×182 cm. Cena złr. 19·—.

Wieszadło stojące Nr. 2908. orzechowo lakierowane, z tacką, która się wyjmuje celem wylania wody. Cena złr. 19·50.

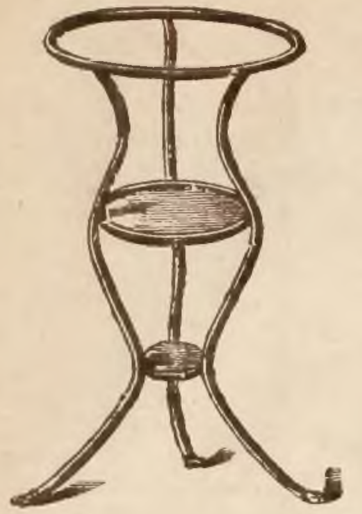
Dla zakładów kąpielowych, szpitali i w ogóle przy wiekszym odbiorze, udzielam stosowny Rabat.

Łóżka do rozbierania, z materacem stalowym. Konstrukcya ich jest bardzo silna, dlatego użyteczne dla szpitali. Materac elastyczny zadowolić może wszelkie wymagania, a koc wystarcza dla zrobienia sobie wygodnego legowiska. Nr. 2892. 79×180 cm. w cenie złr. 24·75.

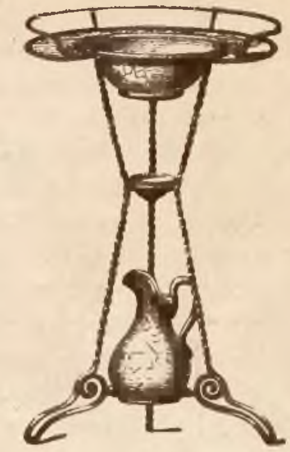
Umywalnia Nr. 2904. również orzechowo lakierowana, a płyta na biały marmur, z małą półeczką na drobne sprzęty do mycia, złr. 9.

Umywalnia pojedyncza, z grubego, dętego żelaza, Nr. 2902. z otworem średnicy 32 cm. Cena złr. 3·50.

Umywalnia Nr. 2905. orzechowo lakierowana, zaś dolna i górna płyta, etażerka i ściana lakierowane są na biały marmur. Cena złr. 12·—.

Umywalnia berlińska z kręconego pełnego żelaza w stylu staroniemieckim, o zgrabnej formie, czarno lakierowana i częściowo srebrnym brązem ozdobiona, zaś płyta na biały marmur lakierowana. Otwór średnicy 29 cm. Cena złr. 5.

Umywalnia zaokrąglona, orzechowo lakierowana, silniejsza jak te powszechnie w handlu się znajdujące, Nr. 2901. Cena złr. 6·—.

Łóżeczka dziecinne w dwóch kolorach orzechowo lakierowane, silnie zrobione, w dwóch wielkościach:
Nr. 2899. 63×126 cm. złr. 13·—.
» 2900. 77×142 » » 14·—.

Do tych łóżek są materace stalowe w ramach drewnianych lub żelaznych. Na składzie są także podobne ze ścianami blaszanemi po cenach stosunkowo wyższych.

Drabinki żelazne składane z żelaza dętego, z jednej strony szczeble szerokie.
Nr. 2909. 150 cm. wys. złr. 10·50
„ 2910. 200 „ „ „ 12·75
„ 2911. 250 „ „ „ 18·

Polecam **KOCE** z czystej i najlepszej **owczej** wełny wyrobu krajowego w **Rajtarowicach** po złr. 8 do 10.
Zamówienia przyjmuje
Jan Schumann plac Bernardyński l. 14.

Stoliki żelazne na kwiaty, orzechowo lakierowane.
Nr. 2912. średnicy 50 cm. złr. 6·75.
» 2913. » 65 » » 7·75.

Dla miłośników kwiatów pokojowych nie mogę dosyć polecić postumenty na kwiaty, jak niniejsza rycina wskazuje, po cenie złr. 2·50.

Wyrabiają się także ozdobne od złr. 4·— do złr. 15·—, lakierowane zielono, brązowane i złocone. Wszystkie z żelaza kutego i przeważnie w stylu staroniemieckim.

Rysunki na żądanie posyłam do wyboru.

Prasowanie bielizny.

Do najważniejszych czynności domowych należy prasowanie bielizny. Piękne prasowanie bielizny zależy nietylko od zdolności i wprawy prasującéj osoby, ale przedewszystkiem od **żelazka**, które powinno być takiego systemu, jaki prasującéj osobie najlepiéj odpowiada. Jest to może jedyny artykuł mego handlu, przy którym pomimo wysilających badań nie mogłem dojść w życiu praktycznem, który system żelazek jest bardziéj polecenia godnym. Dlatego, mając zawsze dobro kupującego na względzie, jestem gotów za poprzedniem porozumieniem się sprzedać żelazko każdego nowego systemu za wymową na pewien termin. Tak więc osoba, kupująca rzecz nieznaną, jest ochroniona od możliwego zawodu w oczekiwaniach, albowiem może żelazko spróbować, a w razie gdy się niedogodnem okaże, otrzymuje pieniądze zapłacone napowrót.

Poniżéj podana okoliczność zniewala mnie do zawiadomienia o cenach nawet zwyczajnych żelazek mosiężnych, ogrzewanych duszami, przyczém podzielić się muszę z nader ważną wiadomością. Fabrykanci żelazek mosiężnych na dusze znaczą takowe na żądanie kupca *numerami fałszywymi*. I tak rzeczywisty Nr. 1. otrzymuje Nr. 2. — Nr. 2. znaczą Nrem 3cim, 4ty zaś 5tym i t. d. Moje żelazka mają numera *rzeczywiste*, a podając każdego numeru wagę, ułatwić chcę porównanie.

Ze składu polecam silniejsze o *podwójnych* śrubach *jak rysunek*, lub zwyczajne o gładkich słupkach bez śrub.

Ceny żelazek o podwójnych śrubach bez dusz są następujące:

Wielkości Nr.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Waga żelazka klgr.	1·35	1·80	2·00	2·25	2·50	3·00	3·40
Numer zamówienia	2701.	2702.	2703.	2704	2705.	2706	2707.
Cena bez dusz złr.	2·50	3·—	3·50	4·—	4·50	5·—	5·80

Ceny żelazek o pojedyńczych słupkach:

Wielkości Nr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Waga żelazka klgr.	0·60	0·65	0·80	1·00	1·10	1·20	1·50	1·70	1·90
Numer zamówienia	2692	2693	2694	2695	2696	2697	2698	2699	2700
Cena b. dusz złr.	0·90	1·—	1·15	1·30	1·50	1·80	2·—	2·30	2·70

Ceny dusz kutych są w przybliżeniu następujące:

Do żelazka Nr.		1.	2.	3.	4.	5.		6.	7.
Za 2 sztuki	ct.	40	48	55	70	86	złr.	1·05	1·40
		8.	9.	10.	11.	12.			
		1·60	1·80	2·10	2·30	2·80			

Poprzednio opisane żelazka na dusze wymagają ustawicznéj zmiany tychże, co znowu zmusza utrzymywać ciągły ogień, zresztą w letniéj zwłaszcza porze na nic nieprzydatny; nadto żelazko z razu bardzo gorące, po niedługim czasie stygnie, w skutek czego nigdy nie można osiągnąć jakiejkolwiek *stałéj* ciepłoty; oto są przyczyny, dla których myślano o żelazkach opalanych wprost węglem drzewnym. Kształt, jaki najprzód dano tym żelazkom (uwidoczniony na rysunku), był z kominem. Sposób użycia jest tu nader prosty, podobnie jak przy samowarach. Rzuciwszy na ruszt kilka kawałków rozżarzonego węgla drzewnego, *dobrze wypalonego* (co się poznaje po tem, że takowy nie pali się niebieskawym płomykiem), dosypuje się następnie węgli zastygłych, lecz równie dobrze wypalonych (lepsze są węgle

w domu gaszone, jak kupne, które częstokroć powtórnie przepalać trzeba). Przymknąwszy wreszcie wieko żelazka, trzeba obok znajdujący się lufcik otworzyć, ażeby się węgle należycie rozżarzyć mogły. W tym celu pomódz trzeba mieszkiem, dmuchając w otwór lufcika. Dopiero gdy żelazko mocno się rozgrzeje, a przekonano się, że bielizny palić nie będzie, można tak przygotowaném żelazkiem i kilkanaście godzin bez przerwy prasować. Naturalnie potrzeba od czasu do czasu nieduże kawałki węgla drzewnego dobrze wypalonego dorzucać, a zatyczką lufcika żar regulować i na to uważać, aby zbytnia ilość nagromadzonego popiołu przeciągu nie tamowała.

Ceny **żelazek z kominkami** zą następujące:

Żelazne polerowane Nr. 2711. złr. 2·50. Nr. 2712. złr. 3·—.
Mosiężne z brąz. pokrywą » 2708. » 4·—. » 2709. » 5·—.
Mieszki zwyczajne Nr. 2770. 40 ct. Nr. 2771. 45 ct. Nr. 2772. 55 ct.
„ paryzkie „ 2827. 52 „ „ 2828. 60 „ „ 2829. 70 „

Następny system żelazek do węgli są tak zw. **żelazka z dziurkami.** Są one bez kominka, powietrze potrzebne dla podtrzymania żaru dochodzi przez dziurki umieszczone rzędem z obu stron żelazka na dole, zaś zasówka w tyle służy tylko do wysypywania tworzącego się popiołu i ma być podczas prasowania zawsze zamkniętą. Te żelazka, jak rycina wskazuje, Nr. 2782. kosztują tylko 1 złr. 70 ct. i cieszą się wielkiem pokupem. Na składzie są także z tego systemu z patentowaném zamknięciem *niklowane* Nr. 3070. w cenie złr. 2·70.

Również polecenia godne są **żelazka z okienkami.** Używa się je bez rusztów, albowiem szczególna zasłona przy czterech otworach bocznych zupełnie chroni od przypadkowego wypadania rozpalonych węgli. Odszczególnić je także należy ze względu na wielkość i zamknięcie patentowane, które działa mechanicznie li tylko przez spuszczenie wieka. Na składzie są w dwóch wielkościach: Nr. 4138. złr. 2·50, i Nr. 4139. zł. 2·70.

Wszystkie trzy systemy żelazek węglowych są godne polecenia. W początkach trzeba trochę cierpliwości, a sądzę, że brakiem jéj żadna z naszych gosposi nie grzeszy. Zapowiadam zaś z góry, że stosując się do systemu użycia, prasować się będzie nietylko z większą nierównie łatwością, obok niezawodnéj oszczędności na opale, ale i z większym znacznie pospiechem, aniżeli żelazkami na dusze.

Nawiasowo wspomnieć jeszcze muszę o nowych żelazkach do opalania sztucznym węglem. Niestety, o tych żelazkach pochlebnie wyrazić się nie mogę. Mam kilka egzemplarzy, które byłem zmuszony napowrót przyjąć, albowiem wcale kupujących nie zadowalniały. Węgle same, t. z. *Holzkohlen-Briquettes,* są bardzo dobre i do zwyczajnych żelazek węglowych przydatne, ale też cena jest wysoka, bo jeden kilogram kosztuje 24 ct.

Mówiąc już o żelazkach, nie mogę pominąć żelazek specyalnych do bielizny krochmalonéj, jak kołnierzy, mankietów i przodów od koszul. Żelazka do tego celu są tylko do ogrzewania duszami, mają kształt półokrągły, o krawędziach ostrych. Na składzie są (jak rycina) polerowane z rą-

czką obszytą w skórę, Nr. 4339. złr. 1·50, Nr. 4340. złr. 1·70, następnie **amerykańskie** niklowane. z rękojęścią dzewnianą o szczególnej a praktycznej formie, z płytą ochronną przed gorącem dla ręki niemiłem. w dwóch wielkościach: Nr. 3071. złr. 2·70 i Nr. 3072. złr. 3·—. Ceny są podane bez dusz, które sprzedają się na wagę i kosztują z kutego żelaza w przybliżeniu jedna sztuka 1 złr. Dusze lane są znacznie tańsze, ale też nietrwałe i prędko stygnące, dlatego ich wcale na skład nie sprowadzam.

Temi żelazkami prasują we fabrykach bieliznę męzką, a ponętna białość i gładkość lśniąca kupnych kołnierzyków pochodzi właśnie z pod tych żelazek — naturalnie przy użyciu dobrego krochmalu.

Przeczuwam zdziwienie szanownej Czytelniczki, że tak stanowczo własność tą przypisuję tym żelazkom, i słyszę już powątpiewanie oparte nawet na czynionych próbach. Zagadkę zaraz rozwiążę tem oświadczeniem, że jeszcze oprócz żelazka potrzebna jest świadomość dokładna użycia jego, czyli sposób prasowania ze wszystkimi szczegółami.

Prasowanie kołnierzyków i mankietów.

Około 6 sztuk wyjmuje się z zawiniątka, pojedyńczo równo wygładziwszy układa się lewą stroną na wierzch przed sobą tak, że listewka od osoby odwróconą będzie. Wtedy gorącem żelazkiem suwa się po lewej stronie prasowanego kawałka, który się podczas tego posuwania lewą ręką za koniuszek bielizny takową szybko podnosi, ażeby ją od prasulca, gdzie się często przylepia, zaraz oderwać. Nie uważając na to, zdarzy się, że części. z których kołnierzyk jest złożony, odstają i utworzą się na kołnierzykach wzdęcia. Przy tem prasowaniu lewej strony kołnierzyka powinno żelazko tylko brzegiem dotykać obrąbka, względnie listewki, ku której silnie żelazkiem się naciska, ażeby się brzeg i listewka uwydatniły; potem odwraca się kołnierzyk i prasuje listewkę w podobny sposób jak powyżej.

Jeżeli tych sześć kołnierzyków na lewej stronie już wyprasowano, odwraca się każdy od pierwszego począwszy i na prawej stronie kilka razy żelazkiem przeciąga. Małe fałdy lub też przypadkowe zbrukania odczyszcza się najlepiej kawałkiem wilgotnej białej pończochy.

Teraz przystępuje się do prasowania połyskującego, co się ma odbywać żelazkiem nie b a r d z o gorącem.

Kołnierzyk kładzie się prawą stroną do góry, z na bok odwróconą listewką, żelazko chwyta się obydwiema rękami i naciska się tylko końcem żelazka, markując brzegiem tegoż obrąbki kołnierzyków, dziać się to ma bardzo szybko tam i napowrót: przed tą czynnością trzeba wilgotną pończochą ponacierać miejsca mające być glancowanemi. Za długie trzymanie żelazka w jednem miejscu niszczy składniki połysk wydające i robi bieliznę wiotką.

Jako przekładkę przy glansowaniu używić trzeba twardej, gładkiej tektury, jakiej do tego celu w handlu papierów dostać można. Tektura ta ma leżeć na gołym stole o gładkich, nie politurowanych i równych deskach.

W końcu dla zaokrąglenia manszetów i kołnierzy przesuwa się żelazko bokiem wzdłuż kołnierzyka i związuje się go nitką.

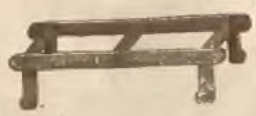
Gdyby żelazko podczas prasowania nie suwało się gładko, pociera się spód tegoż białym woskiem, który zawija się przed tem w kawałek szmatki.

Żelazka krawieckie (jak rysunek), jednak z poprawnem samodziałającem zamknięciem. używane li tylko do sukien wełnianych. polecam następujące:

Nr.	3471.	3472.	3473.	3474.	
Waga	5½	6½	7½	8½	klgr.
Złr.	2·—	2·30	2·70	3·20	

Podstawki pod żelazka. w formie jak rysunek. które także za trójnóżek przy kuchni służyć mogą, kosztuje 35 ct., zaś polerowane Nr. 2463. 40 ct. Nr. 2461. 50 ct.

Żelazka do rurkowania bielizny.

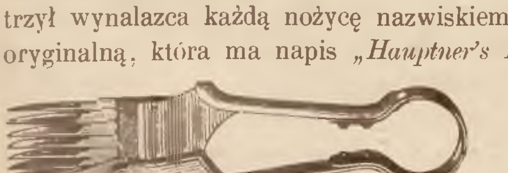

Nr.	3595.	3595.	3596.	3597.	
Grubość	3½	5	7	8	mm.
Cena	14	20	27	32	

Poprawne nożyce dla bydła i owiec.

Obok sumiennego fabrykatu rzeczywistego wynalazcy H a u p t n e r a, wprowadzono w ostatnich latach w handel naśladowane podobizny, które szkodzą w wysokim stopniu znakomitej sławie prawdziwych. Albowiem przy użyciu gorszego materyału, brak jeszcze »imitacyi« po największej części prawidłowego ustawienia zębów, co bywa powodem, że najpierw źle chwytają wełnę, a następnie nie dają się dokładnie wyostrzyć.

Aby przeto z jednej strony tym naśladownictwom i z tego powodu wynikłym błędom wobec oryginalnego fabrykatu zapobiedz, z drugiej strony zaś ogólnej potrzebie zadosyć uczynić i używanie tych praktycznych oryginalnych nożyc ułatwić, zaopatrzył wynalazca każdą nożycę nazwiskiem swojem i tylko ta jest oryginalną, która ma napis *„Hauptner's Patent“*.

Przy nożycach poprzednio wyrabianych (jak rysunek) było używanie ich trudniejsze, bo wielki palec podczas strzyżenia z półokrągłej rękojęści często się zsuwał, przeto wielkiej doniosłości jest ta *poprawka* dla wielkiego palca, który jedynie na ramiona nożyc naciskać ma. Umieszczono mianowicie osobny podkład miseczkowy, który tak formie jak i wymaganemu położeniu wielkiego palca w zupełności odpowiada. Tym to sposobem umożliwiono p e w n e a swobodne trzymanie nożyc, jakoteż zapobieżono zmęczeniu ręki, bo zrobiono przy nożycach poprawnych znacznie dłuższe znamię. Do każdych nożyc dołączony jest jeden nożyk zapasowy i instrukcya dla ostrzenia.

Cena obecna 2 złr. 60 ct. Nr. 2841.

Hauptner wyrabia także nożyce do strzyżenia owiec o kształcie pospolitych, jednak z tą odmianą, że ostrza są znacznie krótsze i przyśrubowane do kabłąkowej sprężyny. Noszą one nazwę »Merino«. Ze wszystkich stron, dokąd takowych dostarczyłem, otrzymywałem jak najlepsze uznania, dlatego postarałem się o korzystne zakupno i obecnie liczyć mogę 1 złr. 55 ct. za sztukę. Numer zamówienia jest 4361.

Nożyce do strzyżenia koni znanego angielskiego systemu, Nr. 4338 złr. 2·40. Fabrykant zwraca uwagę tak w interesie odbiorcy jak i własnym, aby po użyciu nożyc rozebrać je i wyczyścić dokładnie, zaś przed używaniem prosi, aby zapuścić kilka kropel czystej oliwy w miejscach. gdzie się stalowe grzebienie trą. Zanim przystępuje się do strzyżenia konia, koniecznem jest wyczesać sierć z kurzu i piasku. gdyż od ostrego pyłu tępią się te nożyce bardzo.

Przyjmuję do naprawy i ewentualnej wymiany tak nożyce całe jak i części pojedyncze nożyc u mnie kupionych.

W uzupełnieniu spisanych w pierwszym numerze »Wiadomości« różnych sprzętów dla ogrodnictwa, wspomnieć należy jeszcze o

Ogrodzeniach z drutu kolczastego.

Miliony metrów rozeszły się już na wszystkie strony świata z jedynéj fabryki, posiadającéj wyłączny przywilej do fabrykacyi drutu kolczastego. Są to dwa druty stalowe, skręcane i mające w odstępach 12 cm. podwójne kolce wplecione. Powłoka cynkowa chroni drut ten przed rdzewieniem. Cena wynosi przy odbiorze oryginalnych zwojów o 250 mtr. za meter 7 ct. loco Lwów, ewentualnie przy odbiorze kilku zwojów od razu na osobne zamówienie loco każdéj stacyi kolejowéj prosto z Wiednia.

Ogrodzenie, jak drzeworyt przedstawia, można zastosować do odgraniczania łąk, pastwisk, ogrodów i sadów. Zabezpiecza ono zupełnie od bydła, jak również jest nie małą przeszkodą dla napastników i młodych psotników. W celu ułatwienia obliczenia kosztów podaję następujące części składowe: Na 100 metrów bieżących potrzebne są *dwa słupki główne* (co 50 metrów) około 20 cm. grube a 2·20 mtr. długie (przyjmując jeden meter do zakopania w ziemię). Słupki główne należy zaopatrzyć w stosowne podpory (jak na rysunku) widoczne albo ukryte, w ziemię zakopane. Następnie 18 słupków pośrodkowych co pięć metrów, z drzewa około 13 cm. grube a 2·20 mtr. długie.

Po zakopaniu słupków i dobrem obiciu ziemi, a nawet po obłożeniu kamieniami (zwłaszcza tych słupków, które nie idą w prostym kierunku) przystępuje się do naciągania drutu kolczastego. Dla równoległego prowadzenia drutów należy na słupkach te miejsca, gdzie drut przyjdzie poznaczyć, a mianowicie należy poczynić odstępy na 4 druty: Od ziemi 30 cm. *pierwszy*, 60 cm. *drugi*, 90 cm. *trzeci* i 120 cm. *czwarty* drut.

Zwój z drutem bierze dwóch ludzi na żelazny drążek i rozwija go wzdłuż rzędu słupków na całą długość ogrodzenia. Początek drutu przybija się kilkoma skoblami do tego celu (100 sztuk 50 ct.). Teraz podnosi się drut przy następnym słupku głównym (dobrze jest do kilku pośrodkowych słupków zabić gwoździe, na których drut podniesiony przed naciąganiem zawiśnie. Zaciągać druty zaczynamy od dolnego. Jedna osoba naciąga przy głównym słupku drut rękami, o ile może, a druga chwyta go *dźwignią* umyślnie na ten cel sporządzoną (cena złr. 4.50). Dźwignia ta ma zastawkę, która silnie drut trzyma i ułatwia silne naprężenie: podczas tego pierwsza osoba zaczyna od pierwszego słupka, w naznaczanych miejscach zabijać skoble.

Naciąganie dźwignią odbywa się zawsze przy słupku głównym, którego podpory nie pozwalają, aby się nachylił.

Na każdym rogu musi być bezwarunkowo słupek główny z podporami, a drut może być naokoło niego dalej prowadzony.

Z wielką korzyścią użyć można drutu kolczastego zamiast kolców na parkanach, a mianowicie należy go umieścić na słupkach żelaznych 50 cm. wysokich, ustawionych w oddaleniu 5 do 10 metrów od siebie z dziurami na 2 do 4 rzędy drutu.

Dla zmniejszenia kosztów można zamiast 4 drutów tylko dwa a nawet jeden drut naciągnąć. Jeden drut zupełnie wystarczy dla powstrzymania bydła od wejścia do pachnącej koniczyny lub sadu itp. dla nieproszonych gości ponętnych przysmaków.

Rozmaite doniesienia.

Maszynki do robienia masła, opisane w „Wiadomościach“ Nr. 1. są bardzo dobre i tak pisze Wielebny Zarząd klasztoru w Jarosławiu: *„Za maszynkę bardzo dziękujemy, jest* ***wyborna,*** *może późniéj poprosimy o większą.“*

Bicykl mało używany, najnowszéj konstrukcyi, jest do sprzedania w moim magazynie za złr. **90.**

Wagi zegarowe opisane w Nrze 1. uzupełniłem nowym modelem Nr. 3859. o sile 10 ko, który kosztuje tylko złr. 3·30.

Plewiacze amerykańskie potaniały; Nr. 4151. dostarczam obecnie cynowane po 25 ct. Wobec tego Nr. 2831. po 36 ct. już nie sprowadzam.

Filtry do wody otrzymałem na skład po złr. 3·60 i złr. 14·—.

Dla sklepików wiejskich polecam kosy tańsze średniéj wielkości 100 sztuk złr. **35.** Zaś kosy najlepsze w trzech wielkościach średnie złr. 40, duże złr. 43 i bardzo długie złr. 47. Ceny ważne przy odbiorze najmniéj 25 sztuk.

Ceny materyałów we Lwowie za 100 klgr. (bez zobowiązania).

		od	do
Zelazo sztabowe zwyczajnych przekroi	zł.	14·—	14·50
„ „ cienkie	„	15·—	16·—
„ „ taśmowe (walcówka)	„	16·50	18·—
Blacha żelazua ślusarska 24"×36"	„	17·—	17·50
„ „ „ cieńsza 24×36"	„	18·—	19·—
„ „ dachowa „	„	19·50	22·—
„ „ na buksze wązka	„	16·50	17·—
„ cynkowa na dachy 200 cm. × 100 cm.	„	35·50	36·50
„ żelazna cynkowana do krycia dachów	„	26·50	27·50
Stal angielska, płaska, okrągła i graniasta	„	65·—	75·—
„ styryjska „Innerberg“	„	35·—	45·—
„ na rysory	„	26·—	27·—
Cyna angielska do lutowania w laskach	„	150·—	160·—
Odkładnice do pługów stalowe	„	32·—	33·—
Lemiesze „ „ żelazne	„	25·—	26·—
„ „ „ stalowe	„	30·—	31·—
Blachy ruchadłowe	„	19·—	20·—
Osie surowe do wozów	„	16·50	17·50
„ „ z lanemi bukszami	„	16·50	17·50
„ toczone z kapslami lub mutrami węgierskie	„	31·—	32·—
„ „ „ „ „ styryjskie	„	45·—	47·—
Gwoździe drutowe graniaste bretnale	„	20·—	20·50
„ „ „ 1/2 bretnale	„	21·—	21·50
„ „ „ 1/4 bretnale	„	22·—	23·—
„ „ „ gątale	„	24·—	25·—
Zęby do bron zwyczajne	„	18·—	19·—

Wydawca i odpowiedzialny za redakcyę: **Jan Schumann.** Z drukarni Jana Mittiga i Sp.